

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมุ่งศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างและทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 778 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากร คือ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบล สงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 778 คน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional) ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Sample) โดยการจับสลาก เพื่อเป็นตัวแทนของประชากร. โดยใช้สูตรคำนวณของยามานะ (Yamane, 1967 : 727) ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิด (ในทางสังคมศาสตร์นิยมกำหนดให้เกิดความคลาดเคลื่อนที่ .05)

$$\text{แทนค่าในสูตร} \quad n = \frac{778}{1 + (778)(.05^2)} \quad n = 264.17$$

ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การคำนวณและตัวอย่างที่ได้สามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 265 คน

3. กำหนดขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เพื่อให้กระจายตามสัดส่วนของจำนวนผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับที่	หมู่บ้าน	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	สงเปลือย หมู่ 1	62	24
2	สงเปลือย หมู่ 2	45	14
3	เหล่าจิว หมู่ 3	67	29
4	ห้วยจิว หมู่ 4	44	13
5	ห้วยจิว หมู่ 5	42	12
6	ดงสว่าง หมู่ 6	36	9
7	หนองน้อย หมู่ 7	34	9
8	หนองแวง หมู่ 8	54	17
9	สงเปลือย หมู่ 9	64	27
10	เปลือยหอม หมู่ 10	32	8
11	สงเปลือย หมู่ 11	56	19
12	โพธิ์ทอง หมู่ 12	63	26
13	นาใต้ หมู่ 13	44	13
14	นาเหนือ หมู่ 14	31	8

ลำดับที่	หมู่บ้าน	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
15	จันทร์เจริญ หมู่ 15	41	11
16	ท่างาม หมู่ 16	63	26
รวม		778	256

จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก ตามจำนวนที่หาสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดและแบบปลายปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อาชีพ จำนวนบุตรและหมู่บ้านที่อาศัยอยู่

ตอนที่ 2 เป็นคำถามแบบปลายปิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็นคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ 4 ด้าน ประกอบด้วยคำถามจำนวน 51 ข้อ เป็นข้อความทางบวก 39 ข้อ และข้อความทางลบ 12 ข้อ ดังนี้

1. ด้านร่างกาย มีข้อความปลายเปิด จำนวน 11 ข้อ โดยมีข้อความทางบวก 7 ข้อ และข้อความทางลบ 4 ข้อ
2. ด้านจิตใจ มีข้อความปลายเปิด จำนวน 14 ข้อ โดยมีข้อความทางบวก 11 ข้อ และข้อความทางลบ 3 ข้อ
3. ด้านสังคม มีข้อความปลายเปิด จำนวน 13 ข้อ โดยมีข้อความทางบวก 11 ข้อ และข้อความทางลบ 2 ข้อ
4. ด้านสิ่งแวดล้อม มีข้อความปลายเปิด จำนวน 13 ข้อ โดยมีข้อความทางบวก 10 ข้อ และข้อความทางลบ 3 ข้อ

โดยแต่ละข้อคำถามเป็นระดับการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีการของ
ลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด
ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขต
เทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย

1.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์และ
องค์ประกอบที่ทำให้ทราบถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภ
อนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้าน
สิ่งแวดล้อม

2. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 นำร่างแบบสอบถามเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบแก้ไข
และเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงให้ถูกต้อง เหมาะสมของแบบสอบถาม

2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง
ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา และด้านการวัดผล
ประเมินผล ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

2.2.1 นายสุขสันต์ อาทะวิมล วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหา
บัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ ตำแหน่ง นักบริหารงานการศึกษา เทศบาลตำบลสงเปลือย
อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.2.2 นางประภาพร คลังบุญครอง วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาภาษาไทย ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน
ภาษา

2.2.3 นางฉวีวดี รักษาภักดี วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาการวิจัยและการศึกษา ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม เป็น
ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมินผล

2.3 นำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) โดยกำหนดให้มีคะแนนดังนี้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2539 : 249)

+1 เมื่อเห็นว่า ข้อคำถามดังกล่าวมีความสอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ
วัตถุประสงค์การวิจัย

0 เมื่อเห็นว่า ข้อคำถามดังกล่าวไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับคำนิยามศัพท์
เฉพาะหรือไม่

-1 เมื่อเห็นว่า ข้อคำถามดังกล่าวไม่สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ

2.4 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำและเพื่อ
พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ โดยผู้วิจัยนำข้อที่มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ .50 ขึ้นไป เป็นคำถามที่ใช้ในการวิจัย (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 249)

2.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) ใช้กับผู้สูงอายุในเขตเทศบาล
ตำบล สงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน เพื่อหา
ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ(Discrimination) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์อย่างง่าย (Item - total
correlation) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้วิธีวัดหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค
(Cronbach's Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.97 (ภาคผนวก ข
: 131)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทุกด้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองและหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกเทศมนตรีตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อขอ
อนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความอนุเคราะห์จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างในการ
ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำการวิจัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและให้ความร่วมมือใน
การตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องครบถ้วน และรวบรวมข้อมูลตามระยะเวลาที่กำหนดไว้
2. เตรียมแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว เพื่อนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง
สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่สามารถอ่านและตอบแบบสอบถามได้โดยตรงผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะเป็น
ผู้อ่านให้ฟังแล้วตอบแบบสอบถาม

4. ภายหลังจากเสร็จสิ้นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในแต่ละวันผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ แบบสอบถามปลายปิดได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อประมวลผลข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง
2. กำหนดรูปแบบสำหรับรหัสตามตัวแปรที่กำหนดไว้และกำหนดระดับการวัดออกเป็น 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด (กานดา พูนลาภทวี, 2530 : 30) มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ

ระดับคุณภาพชีวิต	ข้อความเชิงบวก (ให้คะแนน)	ข้อความเชิงบวก (ให้คะแนน)
มากที่สุด	5	1
มาก	4	2
ปานกลาง	3	3
น้อย	2	4
น้อยที่สุด	1	5

3. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ และบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนในแบบรหัส (Coding Form) แล้วลงรหัส ตามแบบการลงรหัสตามฟอร์มที่ตั้งไว้ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์

4. นำคะแนนไปประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การให้ความหมายของคุณภาพชีวิตตามระดับคะแนน ดังนี้ (กานดา พูนลาภทวี, 2530 : 30)

คุณภาพชีวิตระดับมากที่สุด	คะแนนตั้งแต่	4.21 – 5.00
คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก	คะแนนตั้งแต่	3.41 – 4.20
คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง	คะแนนตั้งแต่	2.61 – 3.40
คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับน้อย	คะแนนตั้งแต่	1.81 – 2.60
คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับน้อยที่สุด	คะแนนตั้งแต่	1.00 – 1.80

5. สำหรับข้อคำถามปลายเปิด ในประเด็นข้อเสนอแนะเป็นข้อเสนอแนะที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการสรุปตามความสัมพันธ์ของข้อมูลในแต่ละประเด็นหลักของคุณภาพชีวิต

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม ตามรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์เกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ อาชีพ จำนวนบุตรและหมู่บ้านที่อยู่อาศัย ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบตัวแปรเพศ กับสถิติที่ใช้ได้แก่ สถิติทดสอบแบบที (t -Test)

2.2 การเปรียบเทียบตัวแปร อาชีพ จำนวนบุตร และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ที่แตกต่างกัน สถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติทดสอบแบบเอฟ (F -Test) หลักการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One - Way ANOVA)

3. สำหรับกรณีการทดสอบสมมติฐานที่พบว่าตัวแปร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วนั้น จะทำการเปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc test) ด้วยวิธีการของ Scheffe ต่อไป

4. ข้อเสนอแนะที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) สรุปตามในแต่ละประเด็นหลักของคุณภาพชีวิต เป็นเชิงพรรณนา และแจกแจงความถี่